

Helårsbedömning 2024 - sammanfattning

Terrorhotet mot Sverige 2024

Nationellt center för terrorhotbedömning (NCT) är en permanent arbetsgrupp med medarbetare från Säkerhetspolisen, Must och FRA som gör strategiska bedömningar av terrorhotet mot Sverige och svenska intressen utomlands. Följande rapport är NCT:s årliga bedömning av terrorhotets utveckling. Tyngdpunkten i rapporten utgörs av terrorattentatshotet, men även faktorer som bedöms påverka terrorhotets utveckling på sikt ingår i den samlade bedömningen. Rapporten berör också ett antal fenomen och omständigheter som bedöms påverka våldsbejakande extremisters avsikt och förmåga att bedriva terrorverksamhet i och mot Sverige.

Sammanfattning

- Terrorhotet mot Sverige 2024 skiljer sig inte avsevärt från förra årets helårsbedömning, men de identifierade osäkerhetsfaktorerna är större vilket bidrar till att terrorhotet mot Sverige bedöms vara högt. Terrorattentatshotet mot Sverige under 2024 kommer sannolikt främst från individer som agerar ensamma alternativt i mindre grupper och är motiverade av våldsbejakande islamism alternativt våldsbejakande högerextremism.
- Sverige har under 2023 varit ett utpekad mål för internationella islamistiska terrororganisationer till följd av aktioner och händelser som olika aktörer använt inom ramen för ett islamfientligt narrativ. Det är troligt att terrorhotet mot Sverige under 2024 följer förra årets utveckling med mer intensiva perioder i direkt anslutning till uppmärksammade händelser som kan uppfattas kränkande och användas av våldsbejakande extremister i de narrativ som konstrueras, följda av perioder präglade av lägre intensitet.
- Israels krig mot Hamas har under 2023 års sista månader inneburit att fokus skiftat från det islamfientliga narrativet till ett antisemitiskt och ett anti-israeliskt dito med Israel, USA och andra västeuropeiska länder som primära mål. Sverige ingår i detta som en del av västvärlden, men har under hösten inte pekats ut specifikt. Det har sannolikt bidragit till att intensiteten i specifikt riktade hot mot Sverige avtog under 2023 års sista månader.
- Desinformationskampanjerna som har riktats mot Sverige under 2023 har fått ett betydande genomslag bland vissa målgrupper utomlands, vilket sannolikt också kan överföras till en svensk kontext. Det är sannolikt att desinformation och konspirationsteorier fortsätter spridas och påverka terrorhotet mot Sverige även under 2024.
- Under 2023 har det förekommit exempel på potentiellt förmågehöjande kontakter mellan aktörer aktiva inom organiserad brottslighet och våldsbejakande extremism. Det är möjligt att överlappningen mellan dessa aktörer breddas under 2024. I dagsläget har dock den organiserade brottsligheten, generellt sett, sannolikt en större attraktionskraft för unga individer.

Terrorattentatshotet mot Sverige

Det främsta terrorattentatshotet mot Sverige under 2024 kommer sannolikt från aktörer som agerar utifrån en våldsbejakande islamistisk alternativt en våldsbejakande högerextremistisk bevekelsegrund. Sammantaget har det skett 14 terrorattentat i västvärlden under 2023, varav nio har genomförts av våldsbejakande islamister och fem av våldsbejakande högerextremister. För våldsbejakande islamister innebär detta en tydlig ökning från föregående år då fyra attentat genomfördes, samtidigt som attentaten av våldsbejakande högerextremister ligger kvar på en liknande nivå som föregående år då tre attentat genomfördes. Noterbart är att fem av de nio islamistiska terrorattentaten skedde efter krigsutbrottet mellan Israel och Hamas i oktober 2023.

Under 2023 har Sverige varit ett utpekad¹ mål för internationella islamistiska terrororganisationer, delvis på grund av de uppmärksammade koranbränningarna i Stockholm i januari och i juni som har förstärkt bilden av Sverige som islamfientligt land. Detta bidrog till att Säkerhetspolischefen den 17 augusti 2023 beslutade att höja terrorhotnivån från ett förhöjt hot (nivå tre) till ett högt hot (nivå fyra på en femgradig skala).² Ett av de genomförda islamistiska terrorattentaten riktades mot Sverige och svenska mål i Belgien när en man gick till attack mot individer i svenska landslagströjor i Bryssel den 16 oktober 2023. Terrorattentatet är anmärkningsvärt då det såvitt känt är första gången svenska medborgare utanför Sverige i egenskap av sin nationalitet varit mål för våldsbejakande islamister.

Det är troligt att Sverige även under 2024 kommer att vara ett utpekad mål för våldsbejakande islamister och att den negativa Sverige-bilden kan förstärka eller initiera enskilda aktörers avsikt att utföra terrorattentat. Intensiteten i hotet har dock skiftat under året, med en tydligare hotbild i anslutning till koranbränningar som följts av tydliga avmattningar. Under hösten omfattades inte heller Sverige nämnvärt av den internationella terrorpropagandan. I den mån utvecklingen med ett minskat fokus gentemot Sverige håller i sig kan Sverige under 2024 återigen betraktas som ett legitimt mål i egenskap av att vara en del av västvärlden, utan att vara utpekad specifikt.

Bland våldsbejakande högerextremister sprids det fortsatt propaganda med accelerationistiska narrativ där det förespråkas åtgärder för att få samhället att kollapsa, liksom terrorattentatsuppmärksamhet på digitala plattformar. Det är sannolikt att terrorattentatshotet från våldsbejakande högerextremister under 2024 främst kommer från ensamutförande aktörer, i första hand individer som har radikaliserats på digitala plattformar. Även för våldsbejakande islamism utgör ensamutförande alternativt aktörer i mindre grupper sannolikt det största terrorhotet under 2024. Islamiska staten (*IS*, även *Daesh*) har under 2023 uppmanat till attentat i Europa och i ett internationellt perspektiv utgör *IS* sannolikt den största inspirationskällan för våldsbejakande islamister. Våldsbejakande islamister som planerar terrorattentat under 2024 kommer sannolikt att vara inspirerade och möjligen vägleda av internationella terrororganisationer. Sannolikt kommer terrorattentatsplanering mot mål i Sverige under 2024 ske från våldsbejakande islamistiska aktörer både inom och utanför Sverige. Gemensamt för både våldsbejakande islamister och våldsbejakande högerextremister är att terrorattentat som utförs i Sverige eller utomlands sannolikt kommer att bidra till att inspirera likasinnade aktörer att utföra attentat.

De attentat som genomfördes 2023 följer i stort de trender vad gäller **tillvägagångssätt och mål** som observerats de senaste åren, det vill säga ensamutförande som med enkla medel såsom stick- och skjutvapen utför terrorattentat mot mjuka mål. En trend är att våldsbejakande islamister använder stickvapen medan våldsbejakande högerextremister nyttjar skjutvapen. Även om attentatet i Bryssel indikerar att svenskar som inte har en samhällsreträdande funktion kan utgöra måltavlor utomlands, kommer terrorattentatsplanering i alternativt mot Sverige av våldsbejakande islamister under 2024 troligen primärt riktas mot individer med ett symbolvärde, exempelvis individer som uppfattas ha koppling till upplevda kränkningar av islam. Kriget mellan Hamas och Israel har förstärkt hotbilden mot judiska och israeliska mål i västvärlden från både våldsbejakande islamister och våldsbejakande högerextremister.

¹ Tidigare år har Sverige bedömts vara ett legitimt mål jämte många andra västländer.

² Sist den svenska terrorhotnivån höjdes var 2015. Ett flertal andra europeiska länder har under året också höjt sin terrorhotnivå, däribland Frankrike, Portugal och Österrike. Inga konkreta hot ligger bakom höjningarna. Gemensamt är snarare ett högre generellt hot från islamistiska aktörer och organisationer mot västvärlden till följd av framförallt koranbränningar i flera länder, därtill kopplad propaganda samt Israels krig mot Hamas. Det finns ingen enhetlig metodik eller skala för terrorhotnivån varför direkta jämförelser mellan länder är vanskligt.

Dessa, liksom kristna mål samt mål med koppling till HBTQ+-rörelsen, är också troliga mål för våldsbejakande islamistiska aktörer, samt samhällsföreträdare i egenskap av påstådda beskyddare av individer som uppfattas ha kränkt islam. För våldsbejakande högerextremister utgörs troligen de främsta måltavlorna av judiska, israeliska eller muslimska mål, HBTQ+-personer, utomeuropeiska invandrare samt samhällsföreträdare såsom politiska representanter eller myndighetspersoner.

Aktörer och drivkrafter

Terrorhotet mot Sverige kan beskrivas som allt mer komplext och brett med olika aktörer som har avsikt att agera i och mot Sverige. Samtidigt som internationella våldsbejakande islamistiska organisationer stärkt sin avsikt att begå terrorattentat i Sverige har olika typer av **författningshot** utkristalliserats de senaste åren. Etablerade våldsbejakande islamistiska aktörer i Sverige tenderar att röra sig från våldsbejakande till författningshotande aktiviteter. Detta exempelvis genom att närma sig demokratiska plattformar för att bedriva långsiktig påverkan med legala medel och att använda exempelvis politiska partier, skolverksamhet, civilsamhället, föreningsliv och trossamfund som utgångspunkt för radikala men inte explicit och öppet våldsbejakande budskap. Även internationellt syns exempel på att våldsbejakande islamistiska organisationer och terrororganisationer politiserats och försökt att förändra de samhällen de verkar i genom alternativa strategier inom ramen för demokratiska processer.

Det strategiska terrorhotet mot Sverige måste därför ses i ett brett perspektiv där även långsiktig påverkan och etablering av nya, mer subversiva, metoder som riskerar att underbygga sociala spänningar, verka polariserande och undergräva förtroendet för staten och samhällets institutioner har potential att bidra till ett mer mångfacetterat terrorhot. Att extrema tankegoods normaliseras bidrar sannolikt till att fler individer exponeras för dem och detta fungerar sannolikt i vissa fall som en inkörsport till mer radikala och våldsbejakande budskap på företrädesvis digitala plattformar. I förlängningen bidrar detta troligen till våldsbejakande extremistiska aktörers möjligheter att radikalisera och rekrytera. Det är sannolikt att våldsbejakande extremistiska aktörer under 2024 kommer att fortsätta och fördjupa denna typ av verksamhet.

Under 2023 har både våldsbejakande högerextremister och våldsbejakande islamister fortsatt att sprida **desinformation**, bland annat genom så kallad hybridisering där den egna propagandan vävs ihop med olika typer av anti-etablissemangsextremism, till exempel i form av konspirationsteorier och anti-statliga narrativ. Det gemensamma anslaget är en misstro mot ett uppfattat västerländskt politiskt, ekonomiskt och kulturellt etablissemang som genom en uppfattad kontroll av statliga institutioner, storföretag och traditionella mediekkanaler anses begränsa medborgares frihet.

Bilden av Sverige som ett islamfientligt land som förmedlats genom både den så kallade LVU-kampanjen och desinformation om att svenska staten står bakom koranbränningsaktioner i Sverige, har fortsatt under 2023. Desinformationskampanjerna har fått ett betydande genomslag bland vissa målgrupper utomlands, vilket sannolikt också kan överföras till en svensk kontext. Konspiratoriskt tänkande gynnas också av den pågående utvecklingen och får stort utrymme även bland aktörer strax utanför de våldsbejakande extremistmiljöerna.

I ljuset av att internationella islamistiska terrororganisationer har haft stora motgångar de senaste åren fyller utvecklingen i Sverige och andra västeuropeiska länder en funktion i egenskap av ett narrativ att enas kring för den globala jihadismen. Under 2024 är det sannolikt att denna och andra händelser som kan användas för att förstärka uppfattningen om att islam är under attack. Ett exempel är Israels krig mot Hamas som sannolikt kommer att nyttjas av internationella terrororganisationer för att mobilisera sympatisörer. Det är möjligt att detta också kan öka organisationernas globala attraktionskraft. Bland våldsbejakande högerextremister har utvecklingen under året aktualiserat frågor om yttrandefrihet, men generellt har reaktionerna från den organiserade miljön varit återhållsamma.

Givet att det i dagsläget saknas tydliga och effektiva kontranarrativ som förmår nå sårbara och mottagliga grupper, trots att muslimska företrädare i Sverige öppet tagit avstånd från LVU-kampanjen, är det troligt att Sverige även under 2024 kan komma att pekats ut av internationella terroraktörer. Tidigare erfarenheter – exempelvis Mohammedkarikatyrerna i Frankrike och Danmark samt Lars Vilks rondellhundar – visar

också att händelser som uppfattas vara islamfientliga kan legitimera terrorattentat flera år senare. Även om det är tveksamt att avsikten hos aktörer som underblåser den negativa Sverige-bilden avtar, kommer intensiteten i uppmärksamheten troligtvis skifta beroende på olika faktorer. Exempel är ytterligare aktioner som uppfattas som islamfientliga, samt ur ett nationellt perspektiv även samhällsföreträdares reaktioner, uttalanden och ageranden i samband med sådana aktioner.

Det finns ett flertal historiska exempel på hur stater har främjat egna politiska och säkerhetsmässiga intressen genom att använda sig av icke-statliga aktörer som **ombud för våldsutövning**, eller nyttja egna statsaktörer som utövar våld under täckmantel – i båda fall utanför den egna statens territorium. Ett exempel är Iran som länge understött olika grupper för att främja Irans säkerhetspolitiska intressen. Vissa av dessa har utfört terrorattentat och nyttjats till stöd för iranska förnekbara attentat riktat mot oppositionella, amerikanska, judiska och israeliska mål. Det är möjligt att Iran under 2024 kommer att verka för att etablera ytterligare förnekbara resurser för våldsdåd. Det är även troligt att nyttjandet av ombud mot mål i Europa, däribland Sverige, under 2024 kommer vara en del av rysk säkerhetshotande verksamhet.

Det är vidare troligt att statsaktörer från Ryssland och Iran opportunistiskt utnyttjar tillfällena att agera mot Sverige för att främja egna säkerhetspolitiska intressen och att de reagerar på varandras narrativ och aktioner. I samband med det senaste årets koranbrändningar riktade Ryssland exempelvis budskap mot målgrupper i utlandet, och iranska företrädare och dess ombud i Mellanöstern har nyttjat händelseutvecklingen i Sverige genom offentliga utspel. Troligen består intresset att från vissa stater att på olika sätt och med förnekbarhet påverka och markera mot Sverige under 2024. Det bidrar troligen till att ytterligare befästa narrativet om Sverige som ett islamfientligt land.

De senaste åren har **minderåriga aktörer** i allt högre utsträckning observerats inom ramen för terrorattentatsplanering i Sverige, vilket är en trend som även observerats på internationell nivå. Gemensamt för minderåriga aktörer är en fascination för våld och att den ideologiska övertygelsen och kunskapen tenderar att vara grund jämfört med radikaliserade vuxna. Unga förefaller även att vara mindre bundna till traditionella terrororganisationer och är istället mer benägna att utforma en egen ideologisk övertygelse. Till exempel finns det i vissa utförda och avvärjda skolattacker inslag av en, främst våldsbejakande högerextremistisk, ideologisk motivbild. Ofta hämtas inspiration på internet, genom konsumtion av våldsamt material i allmänhet samt tidigare utförda skolattacker, som inte heller de nödvändigtvis är ideologiskt motiverade, i synnerhet. Det är sannolikt att utvecklingen gällande minderåriga som utför skolattacker – med otydlig ideologisk bevekelsegrund, framförallt kopplat till våldsbejakande högerextremism, och med en djup våldsfascination – består under 2024.

Digitala plattformar har i grunden förändrat, effektiviserat och underlättat våldsbejakande extremisters möjlighet att bedriva sin verksamhet. Användare på sociala plattformar tenderar idag att föredra att konsumera material i videoformat snarare än bild och text. Tillsammans med en begränsad moderering innebär detta att våldsbejakande material som tidigare förekom framförallt på stängda och nischade forum nu återfinns i rörligt format på sociala plattformar där det är möjligt att anpassa budskap för att undvika att innehållet tas bort. Unga som saknar förmåga att förstå konsekvenserna av de våldsbejakande extremistiska budskapen är troligen särskilt mottagliga och har därmed troligen en lägre tröskel för radikaliserings än vuxna. Tillsammans med en algoritmisk förstärkning³ kan detta bidra till att unga radikaliserar på kort tid. Unga individer som initialt saknar en ideologisk drivkraft för att konsumera extremistiskt material kan istället lockas av dess estetik och utformning, exempelvis propaganda som påminner om våldsamma datorspel. Miljontals unga spelar datorspel och majoriteten av innehållet där kan inte kopplas till våldsbejakande extremism. Mängden unga som vistas på dessa plattformar innebär dock också att de är attraktiva ur ett radikaliserings- och rekryteringsperspektiv. Olika former av online-spel har under året använts av islamistiska terrororganisationer för att sprida interaktiv propaganda som tydligt riktats mot barn. Våldsbejakande högerextremistiska individer och organisationer har utnyttjat spelmiljön för att sprida sitt budskap bland barn och unga, med få filter och kontroller, ofta under täckmantel av humor och ironi. Kvinnor och minoriteter är ofta ideologiska måltavlor i dessa sammanhang där även

³ Algoritmer styr vilket innehåll som visas för en användare, och baseras på vilket innehåll användaren tidigare visat intresse för. Många sociala plattformar rekommenderar mer hatiskt och extremistiskt innehåll om användaren visar intresse för liknande material.

antidemokratiska och rasideologiska värderingar, tillsammans med konspiratoriska tankegodsd, sprids mellan användare. Det är sannolikt att digitala plattformar även under 2024 kommer att ha en betydande påverkan på radikaliserings till våldsbejakande extremism, särskilt beträffande unga individer.

Internationellt delar flera länder en problematik gällande **radikalisering i fängelsemiljö**, något som tidigare har varit begränsat i Sverige. Förutsättningarna för Kriminalvården att i tid ingripa mot radikaliserings riskerar dock att försämrats, med anledning av bland annat platsbrist som förväntas bestå under de kommande åren. Till följd av skärpt och utvidgad strafflagstiftning väntas också en ökning av antalet intagna på landets fängelser, bland annat från gängmiljön samt av personer som dömts för sådant som blåjussabotage där det finns inslag av radikala element. Intagna med avsikt att radikalisera andra till våldsbejakande extremism tenderar idag att vara mer tongivande, snarare än fler till antalet. Tendensen är också att rekrytering sker gentemot individer som är aktiva i eller har bakgrund i gängkriminalitet och därmed ofta besitter ett stort våldskapital. Det är troligt att det även under 2024 kommer att ske rekryteringsförsök inom fängelsemiljön och det är möjligt att detta påverkar tillväxten till de våldsbejakande extremistmiljöerna. Det är också möjligt att kontaktytor som etableras i fängelsemiljön mellan aktörer inom organiserad brottslighet och extremism utnyttjas i förmågehöjande syften under 2024. I likhet med erfarenheterna från fängelsemiljön utgör den slutna ungdomsvården också en potentiell plattform för radikaliserings och framförallt våldsbejakande högerextremistiskt tankegodsd spridits inom dessa institutioner. Det är sannolikt att denna utveckling kommer att bestå under 2024, och möjligt att radikaliserings på ungdomshem kommer att öka i takt med att allt yngre och grövre kriminella lagförs för gängrelaterad brottslighet.

Förmågehöjande omständigheter

Under 2023 noterades exempel på potentiellt förmågehöjande kontaktytor mellan den **organiserade brottsligheten** och våldsbejakande extremism, framförallt genom personliga kontakter. Förutom att det stora antalet sprängningar och skjutningar som kriminella grupperingar genomförde i Sverige förra året jämförts med terrorliknande brottslighet, kan vissa brottsvinster till del misstänkas finansiera verksamhet som kopplas till terrorism. För aktörer aktiva i båda miljöerna tycks dock den ideologiska övertygelsen sällan driva brottsligheten, även om det är möjligt att överlappningen mellan organiserad brottslighet och våldsbejakande extremism breddas under 2024 med anstalter och institutioner som en möjlig kontaktskapande plattform. I dagsläget har dock den organiserade brottsligheten sannolikt en större attraktionskraft för unga individer genom att erbjuda pengar och därtill kopplad status samt möjlighet att bruka våld, främst genom tillgång till vapen, i större utsträckning än våldsbejakande extremistiska nätverk. En ny global jihadistisk konfliktarena i likhet, men inte nödvändigtvis i nivå, med den IS etablerade i Syrien och Irak mellan 2014-2019, alternativt andra frågor som aktualiserar den våldsbejakande islamistiska agendan, skulle möjligen kunna vara avsiktshöjande faktorer för unga individer som i dagsläget verkar för kriminella grupperingar. En sådan utveckling skulle sannolikt få konsekvenser för terrorhotet mot Sverige i form av ökad radikaliserings och rekrytering till våldsbejakande islamism.

Under året har utvecklingen inom **artificiell intelligens (AI)** och dess potential fått stor uppmärksamhet. Tekniken bedöms i dagsläget inte generera något nytt terrorhot utan snarare förstärka ett redan existerande terrorhot genom att höja förmågan hos radikaliserade individer samt effektivisera radikaliserings av andra. Inom ramen för antagonistisk verksamhet kan AI-tekniken exempelvis användas för så väl cyberattacker och fysiska attacker, som med hjälp av AI kan bli mer potenta och effektiva. Det är också möjligt att sprida falsk eller vilseledande information. Det är troligt att våldsbejakande extremister i ökande utsträckning kommer att försöka nyttja AI i antagonistiska syften under 2024.

Under de senaste åren har antalet beslag av **3D-printade skjutvapen** och skjutvapendelar ökat, sannolikt på grund av faktorer såsom mer kostnadseffektiva skrivare, lättillgängliga instruktioner som sprids på dedikerade internetforum, vapnens förbättrade funktionsduglighet och verkan samt möjligen ett ökat intresse för tillverkning under Covid-19 pandemin. Den ökande tillgängligheten av 3D-printade skjutvapen är sannolikt förmågehöjande, främst för unga våldsbejakande högerextremister som tidigare saknat förmåga att anskaffa skjutvapen. Det är troligt att även våldsbejakande islamister i ökad grad kommer att försöka tillverka 3D-printade skjutvapen i förmågehöjande syfte. Det är dock fortsatt troligt

att enkla vapen såsom konventionella skjut- och stickvapen kommer att föredras av en majoritet av aktörerna.

Under 2023 har det förekommit intresse från våldsbejakande islamister att använda **kemiska ämnen** i terrorattentat. Ingen våldsbejakande extremistisk aktör har dock någonsin genomfört ett attentat med kemiska ämnen i västvärlden. Det finns emellertid sannolikt alltså ett intresse hos framförallt våldsbejakande islamistiska aktörer att nyttja kemiska ämnen, däribland cyanid, i terrorattentat. Givet den höga förmåga som krävs är det däremot tveksamt att ett attentat skulle resultera i masskadeutfall. Detta innebär sannolikt att konventionella vapen, såsom skjut- eller stickvapen, fortsatt kommer att föredras av en majoritet av aktörerna.

Den **finansiering av terrorism** som sker i Sverige syftar primärt, i likhet med tidigare år, sannolikt till att stärka andra typer av stödverksamhet snarare än till att finansiera terrorattentat. Det finns inte ett enskilt sätt att finansiera verksamheten som nyttjas av våldsbejakande extremister. Utöver insamlings- och indrivningsverksamhet utnyttjar aktörerna, i likhet med kriminella i övrigt, de svagheter som finns inom samhällssystemet för att finansiera sin verksamhet. Därtill kommer legal och illegal verksamhet på individnivå som i vissa fall kan misstänkas finansiera terrorism, men som också syftar till att finansiera, ofta våldsbejakande islamistiska, aktörers uppehälle. Den mest framträdande aktören i dessa sammanhang är sannolikt PKK (*Partiya Karakeren Kurdistan*) som har en årlig insamling av finansiella medel i Europa som vid varje tillfälle sannolikt inbringar miljontals kronor. Europa, inklusive Sverige, är sannolikt centralt för PKK:s fortsatta verksamhet genom de kurdiska diasporanätverken, finansieringsmöjligheter, möjligheter till internationell påverkan genom politisk lobbyism och som bas för rekrytering till terrorverksamhet i Turkiet, samt för dess möjlighet att bedriva propagandaverksamhet i syfte att främja rekrytering och en positiv bild av organisationen. Sannolikt kvarstår PKK:s avsikt att bedriva finansieringsverksamhet i Sverige även under 2024.

Internationell utveckling och händelser med bäring på terrorhotet mot Sverige

Den 7 oktober 2023 genomförde terrororganisationen **Hamas** en storskalig och komplex terrorattack mot **Israel** som följdes av en alljämt pågående israelisk motoffensiv mot Gaza. al-Qaida har försökt rama in konflikten som en del av västvärldens krig mot islam i syfte att engagera och mobilisera sympatisörer och har uppmanat till global jihad, särskilt mot israeliska och judiska mål. IS har officiellt undvikit att ge stöd åt Hamas då organisationerna inte delar ideologisk agenda, men har i sin propaganda uttryckt opportunistiska anti-israeliska och antisemitiska budskap och uppmaningar till individer att attackera dessa mål var som helst i världen. Även i våldsbejakande högerextrema sammanhang har Hamas attacker lovordats och våldet mot båda sidor har hyllats och tagits som intäkt för en kommande revolution mot en påstådd judisk världsordning.

I Sverige har kriget framförallt föranlett fysiska och digitala pro-palestinska manifestationer och en ökad antisemitism. Våldsbejakande islamister har varit aktiva i att sprida Hamas propaganda och delar av den svenska organiserade våldsbejakande högerextrema miljön har organiserat anti-israeliska demonstrationer samt uttryckt sympatier för Palestina; även om dessa sympatier primärt grundas i ett hat mot Israel och judar. Sannolikt kommer kriget under 2024 att utnyttjas av terrororganisationer som IS och al-Qaida i deras propagandaproduktion. Det är möjligt att kriget mellan Hamas och Israel under 2024 kommer att motivera ett fåtal svenska våldsbejakande islamister att försöka resa till konfliktområdet. Om sådana försök lyckas är det troligt att individerna på plats erhåller ökad förmåga i form av vapen- och stridsträning samt möjligen en stärkt avsikt att utföra terrorattentat i västvärlden, däribland Sverige, och då troligen främst gentemot judiska alternativt israeliska mål. Anklagelser om israeliska folkrättsbrott, den humanitära situationen i Gaza i kombination med spridningen av propaganda och grova våldsskildringar, möjligen förstärkta av konspirationsteorier och desinformation, kan sannolikt ytterligare inspirera eller förstärka en avsikt för våldsbejakande islamister i Sverige att genomföra terrorattentat mot västerländska, judiska eller israeliska mål under 2024.

Afrika utgör en allt viktigare arena för IS. Samtidigt som dess attacker i kärnområdet i Syrien och Irak mer än halverats sedan 2019 har attackfrekvensen i IS afrikanska provinser successivt ökat. I propagandan har också Afrika fått allt större utrymme, ackompanjerat med att sympatisörer uppmanas att resa och ansluta sig till dess provinser i Afrika. Detta ökade intresse för Afrika kan sannolikt kopplas till det

begränsade handlingsutrymme IS har i Syrien och Irak till följd av motoffensiver av säkerhetsstyrkor och den internationella militära koalitionen, vilket medfört ett behov av att belysa framgångar i organisationens övriga provinser. Det är sannolikt att ett fåtal aktörer i Sverige under 2024 kommer att försöka resa till och ansluta sig till IS provinser i Afrika, där Somalia utgör det mest troliga resmålet. Det är möjligt att dessa individer på plats i IS Afrikaprovinser utvecklar alternativt förstärker en avsikt samt erhåller förmåga att genomföra terrorattentat i Sverige.

Kriget i Ukraina har fortsatt att engagera delar av den våldsbejakande högerextrema miljön, där frågan i viss mån är splittrande med stöd för såväl Ukraina som Ryssland. Enstaka individer kopplade till våldsbejakande högerextremism har under året rest till Ukraina, men syftet är ofta oklart. Det är tveksamt att dessa individer kommer att utveckla en avsikt att begå terrorattentat i Sverige under 2024. Engagemanget kan därtill troligen komma att minska något i takt med att det politiska och massmediala intresset för kriget i Ukraina nedgår. Krigets utveckling diskuteras också på forum online där det ingår som en del av ett bredare våldsbejakande högerextremistiskt innehåll, tillsammans med händelser kopplade till exempelvis skolskjutningar och olika konspirationsteorier. På så vis kan kriget i Ukraina troligen intressera enstaka aktörer som på egen hand utvecklar en avsikt att begå terroristbrott inspirerade av ett nationalsocialistiskt narrativ, även om kriget fortfarande saknar tydliga ideologiska incitament som skulle kunna engagera större delar av miljön.

För närvarande är ett antal vuxna svenska medborgare placerade i **fängelser eller läger i Syrien**, varav en handfull är kvinnor med barn. Många av de fängslade männen har stridit för IS och har fortsatt att ge uttryck för stöd till terrororganisationen. Det är möjligt att det bland de fängslade individerna finns aktörer som, vid ett eventuellt återvändande, kommer att ägna sig åt stödverksamhet i form av rekrytering och radikalisering. Det är också möjligt att ett fåtal av dessa har eller kan utveckla avsikt att utföra attentat mot Sverige och svenska intressen i utlandet, detta särskilt med beaktande av att Sverige är ett utpekad mål för islamistisk terrorism. Det är dock tveksamt att någon av de kvarvarande resenärerna i Syrien har förmågan att återvända till Sverige på egen hand under 2024.

Under 2024 hålls ett nytt **presidentval i USA**. I samband med de två senaste valen försökte olika anti-etablissemangsextremister och våldsbejakande högerextremister att kapitalisera på utvecklingen som polariserade den amerikanska befolkningen i en ny omfattning. Valet 2020 omgärdades av anklagelser om valfusk från framförallt Donald Trump-trogna väljare, vilket följdes av stormningen av den amerikanska kongressbyggnaden Kapitolium i januari 2021. Effekterna av polariseringen och av de extremistmiljöer som varit drivande i olika konspiratoriska narrativ har även fått genomslag i den svenska kontexten, där anti-etablissemangsextremism och konspiratoriskt tänkande fått fäste i vissa grupper. Det är sannolikt att årets presidentval kommer att verka polariserande och nyttjas av extremistaktörer. Det är även sannolikt att anklagelser om påstått valfusk kommer att upprepas i händelse av en förlust för Donald Trump, vilket på längre sikt, bortom bedömningsperioden, riskerar att urholka den demokratiska legitimiteten. Beroende på vilka sakfrågor som får utrymme och den generella debattnivån är det möjligt att även svenska anti-etablissemangsextremister och i viss mån även högerextremister anammar och överför retoriken till en svensk kontext. En sådan utveckling påverkar troligen framförallt radikalisering till våldsbejakande högerextremism.